

Re-Plan-Years 2014 - 2020

Aktywne starzenie - Europejska broszura

Publikacja jest częścią projektu
RePlay - Re-Plan-Years 2014-2020
finansowanego przy wsparciu Komisji Europejskiej, Dyrekcji Generalnej ds. Edukacji i Kultury -
Program Europa dla Obywateli - Działanie 1. Aktywni obywatele dla Europy - środki wsparcia 2.2.

Numer projektu: 2012-3994/001-001

Zrealizowane przez: CESIE
Centro Studi ed Iniziative Europeo
Dział Współpracy Europejskiej
Siedziba: Via Roma n.94 - 90133 Palermo, Włochy
Tel: +39 091 646 42 24
www.cesie.org

Data publikacji: Styczeń 2014

Ten projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt lub publikacja odzwierciedlają jedynie stanowisko ich autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną.

Re-Plan-Years 2014 - 2020

Aktywne starzenie Europejska broszura

 facebook.com/replayreplan
www.replay-project.eu

Numer projektu: 2012-3994/001-001

Europa
dla obywateli

Indeks

Podziękowania	4
Wprowadzenie	5
Projekt	6
Prezentacja tematu	8
Dobre praktyki	10
• <i>Door to Store</i>	12
• <i>ASLECT – Active Seniors Learn, Educate, Communicate and Transmit</i>	15
• <i>SECOT “Senior Volunteer Business Assessment”</i>	18
• <i>“Senior, piedadies!” / “Senior participate!”</i>	20
• <i>ECIL – The Development of a European Certificate in Intergenerational Learning</i>	22
• <i>ALCE - Appetite for Learning comes with Eating</i>	26
Nowy Program Europa dla Obywateli 2014 - 2020	30
I. Kontekst	30
II. Struktura nowego programu	32
III. Kryteria przyznawania dotacji na poszczególne działania	40
Wskazówki i porady dla przyszłych wnioskodawcy UE	44
Wnioski	47
Webliography	48
Współpraca	49

Podziękowania

Niniejsza broszura została napisana przez Letizia Portera, Roshnara Corby i Giuseppe La Farina.

Chcielibyśmy podziękować partnerstwu, które było aktywnie zaangażowane w tworzenie treści tej publikacji oraz w realizację projektu, w szczególności: Blendi Dibra i Saimir Beqiraga (IRSH z Albanii), Karl Donert (EUROGEO z Belgii), Fiorentina Poulli (LCEducational z Cypru), Anna Ditta (ALDA z Francji), Nebojsa Zaharieski i Laszlo Kocsis (YAT od FYROM), Ieva Upseleja (Positiva Doma z Łotwy), Andrzej Bialko i Wioletta Sośniak (MULTIKULTURA z Polski), Ariana Vacaretu (ACNER z Rumunia) Joaquim Aiguabella (GES z Hiszpanii), Deborah Fogden i Mark Mitchell (Community Action Dacorum z Wielkiej Brytanii).

Ich wkład i zaangażowanie w każdy etap projektu były kluczowymi elementami dla jego sukcesu.

Wprowadzenie

Starzenie się społeczeństwa jest jednym z największych wyzwań społecznych i gospodarczych 21go wieku społeczeństw europejskich. Będzie to miało wpływ w wielu obszarach ustawodawstwa we wszystkich krajach UE.

Do 2025 r. ponad 20% Europejczyków będzie w wieku 65 lub więcej, ze znaczącym wzrostem liczby osiemdziesięciolatek¹.

Europa może potencjalnie zostać światowym liderem w dostarczaniu innowacyjnych rozwiązań. Aktywne i zdrowe starzenie się jest wyzwaniem, wspólnym dla wszystkich krajów europejskich, oferuje ono Europie możliwość zajęcia pozycji światowego lidera zdolnego dostarczać innowacyjnych odpowiedzi na to wyzwanie.

Unia Europejska uznała wagę problemu starzenia się, wspierając politykę różnorodnych działań².

Wyznaczenie 2012 Europejskim Rokiem Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej³ stanowi jeden z najważniejszych kroków w kierunku uznania i promocji pomocy dla ludzi starszych w Europie.

Stanowi to doskonałą okazję, do refleksji nad tym że, pomimo wielu możliwości jakie są dostępne dla osób starszych oraz organizowanych przez UE programów i inicjatyw, wielu ludzi nie zdaje sobie z tego sprawy, nie wiedząc nawet, gdzie szukać informacji o nich.

2013 - Rok Obywateli UE⁴ reprezentuje teraz idealne ramy dalszego wspierania tego procesu.

---

¹ http://ec.europa.eu/health/ageing/policy/index_en.htm.

² Kompleksowy przegląd środków politycznych i inicjatyw ustanowionych przez UE, «Active ageing and solidarity between generations, a statistical portrait of the European Union», 2012, pp. 9-12, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-EP-11-001/EN/KS-EP-11-001-EN.PDF.

³ Decyzja No 940/2011/EU, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32011D0940:EN:NOT>

⁴ Decyzja No 1093/2012/EU, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32012D1093:EN:NOT>

Projekt

Pomysł projektu RePlaY⁵ narodził się z połączenia priorytetów wyznaczonych na rok 2012 i 2013 UE, które koncentrowały się na zróżnicowanych i wzajemnie powiązanych zagadnieniach:

- promowanie aktywnego starzenia się i dialogu międzypokoleniowego przez wzmocnienie roli osób starszych w UE;
- wymianę wiedzy, doświadczeń i dobrych praktyk związanych z aktywnością osób starszych i dialogu międzypokoleniowego wśród doświadczonych organizacji działających w ramach współpracy UE;
- wzmocnienie i rozbudowa potencjału organizacji, bez doświadczenia w realizacji projektów finansowanych przez UE, pracujących na poziomie lokalnym w temacie aktywnego starzenia się i dialogu międzypokoleniowego;
- Wprowadzenie programu Europa dla Obywateli 2014-2020 jako możliwość tworzenia nowych projektów europejskich w celu promowania integracji i uczestnictwa osób starszych w społeczeństwie.

Czy ta broszura jest dla mnie?

Broszura ta jest wynikiem współpracy z 11 partnerami projektu, którzy w maju 2013 r. spotkali się w Palermo (Włochy) podczas RePlaY InfoShare. Wymieniali dobre praktyki w zakresie aktywnego starzenia się i dialogu międzypokoleniowego, zarówno prowadzone przez ich organizacje i / lub te o których wiedzieli i uznali że warto się mini podzielić. W tym samym czasie, partnerzy debatowali o wskazówkach, dla opracowania wytycznych dotyczących stowarzyszeń i instytucji, które pracują

---

⁵ *Re-Plan-Years 2014-2020, Europe for Citizens Programme, Action 1, Measure 2.2, <http://www.replay-project.eu/>*

z osobami starszymi. Przeprowadzono również analize propozycji nowego programu Europa dla Obywateli 2014 - 2020.

W wyniku tego, niniejsza publikacja stanowi:

- dzielenie się wiedzą fachową, konsorcjum RePlaY w dziedzinie aktywnego obywatelstwa, aktywnego starzenia się i dialogu międzypokoleniowego poprzez prezentowanie dobrych praktyk w tej dziedzinie;
- wprowadzenie programu Europa dla Obywateli 2014 - 2020 jako jednego z programów, ubiegania się o realizację projektów, promujących zaangażowanie obywateli europejskich;
- daje kilka wskazówek i rad dla organizacji, które chcą rozwijać projekty współpracy UE.

Tak więc, jeśli :

- interesuje was promowanie aktywnego starzenia się, dialogu międzypokoleniowego i społecznej aktywacji osób starszych;
- chcielibyście realizować europejskie projekty promujące aktywne obywatelstwo, ale nie wiecie jak zacząć;
- jeśli szukacie nowych pomysłów i sugestii do pracy z osobami starszymi i / lub wzmocnienia dialogu między pokoleniami;
- chcielibyście poznać najbardziej odpowiedni program do promowania aktywnego obywatelstwa:

Zacznijmy czytać!
Ta broszura jest właśnie dla Was!

Analiza tematu

Co oznacza aktywne starzenie?

«Aktywne starzenie się to proces optymalizacji możliwości do zdrowia, uczestniczenia ale i zapewnienia poprawy jakości życia, wieku dojrzałego»⁶.

Aktywne starzenie się ma na celu promowanie idei starzejącego się obywatela, jako pełnoprawnego członka społeczeństwa, zarówno z zawodowego i osobistego punktu widzenia, bycie aktywnym i jednocześnie niezależnym. UE stara się wspierać ten potencjał w następującym zakresie⁷:

Zatrudnienia Seniorzy są szczególnie narażeni na konsekwencje kryzysu gospodarczego. W połączeniu z ogólnym wzrostem długości życia, prowadzi to do opóźnienia wieku emerytalnego, oznacza, że wielu ludzi obawia się bezrobocia w latach prowadzących do przejścia na emeryturę.

Udział w życiu społecznym Emerytura może być trudnym okresem dla wielu starszych ludzi, co prowadzi do poczucia bezużyteczności i oderwania od społeczeństwa. UE chce zagwarantować uznanie wkładu osób starszych, czy to zawodowe czy wolontariackie, tym sam, tworząc warunki do wspomagania ich aktywności.

Życie Niezależne Seniorzy, poza kilkoma drobnymi zmianami dotyczącymi kondycji fizycznej i emocjonalnej, często mogą pozostać niezależni przez pewien okres czasu. Aktywne starzenie się pozwala ludziom, aby zatroszczyć się o własne życie i starzeć się z godnością.

⁶ Definicja Organizacji Zdrowia http://www.who.int/ageing/active_ageing/en/

⁷ For further information: http://bookshop.europa.eu/is-bin/INTERSHOP.enfinity/WFS/EU-Bookshop-Site/en_GB/-/EUR/ViewPublication-Start?PublicationKey=KE3212224

Solidarność między pokoleniar We współczesnym społeczeństwie europejskim niewiele jest okazji do spotkań młodych i starszych ludzi w celu wymiany pomysłów, wiedzy i zasobów, czegoś co mogłyby przyczynić się do zwiększenia spójności społecznej. Solidarność międzypokoleniowa została uznana za priorytetową przez Traktat Lizboński⁸, promowana różnymi kanałami, jak media, środowiska akademickie i społeczeństwo obywatelskie.

Rola różnych podmiotów zaangażowanych na poziomie lokalnym na rzecz promowania aktywnego obywatelstwa seniorów ma kluczowe znaczenie dla rozwoju społeczeństw i Europy przyjaznej seniorom. Jednak doradztwo i wspieranie jest zawsze mile widziane, lokalna pomoc tym podmiotom, które wcielają swoje pomysły w konkretne działania.

---

⁸ Artykuł 3.3 wymienia solidarność między pokoleniami, jako jeden z głównych celów Unii Europejskiej do zwiększenia dobrobytu obywateli europejskich: "To (Unia) zwalcza wykluczenie społeczne i dyskryminację oraz wspiera sprawiedliwość i ochronę socjalną, równość kobiet i mężczyzn, solidarność między pokoleniami i ochronę praw dziecka".

Dobre praktyki

W tej sekcji można znaleźć kilka dobrych praktyk, które mogą być używane jako wyjściowe do opracowania projektów promujących aktywne starzenie się i dialogu międzypokoleniowego.

«Dobrą praktyką jest wybór przykładowego projektu, który ma pozytywny wpływ na system podczas trwania realizacji jak i po zakończeniu, wyniki projektu, które warto powielać i wykorzystywać w różnych kontekstach i środowiskach przez nowych użytkowników i podmioty»⁹.

Istnieje wiele powodów, dla których zastosowanie dobrych praktyk to doskonały pomysł, zwłaszcza w kontekście europejskim. Pomaga to szybciej i skuteczniej realizować cele, zaproponowanie wykonawcom ram, w których koncentruje się ich działalność i ułatwić wymianę metod i pozytywnych wyników między partnerami na szczeblu europejskim i międzynarodowym. Potencjalne usprawnienia płynące z zastosowania dobrych praktyk mogą sięgać od wprowadzania małych zmian do dramatycznych przełomów.

Projekt Re-play widzi promocje najlepszych praktyk, jako jeden ze sposobów, na podniesienie jakości pracy z seniorami oraz wzmacnianie pozycji organizacji w całej Europie, co przyczyni się do podniesienia świadomości o problemach starzenia oraz wspierze współpracę europejską w tej dziedzinie.

Następujące praktyki zostały wybrane przez konsorcjum Re-play ponieważ są uważane za szczególnie interesujące we wzmacnianiu

---

⁹ EEAC Słowniczek pojęć

współpracy w dziedzinie aktywnego starzenia się i dialogu międzypokoleniowego.

Przed przystąpieniem do czytania, warto pamiętać o niektórych rzeczach, rozważając zastosowanie dobrych praktyk do wykorzystania:

- Czy praktyka ma sens w danym kontekście? Jest dostosowana do lokalnych realiów?
- Czy spełnia specyficzne cele projektu, a nie tylko wpisuje się w ogólne kwestie?
- Czy Twoja organizacja posiada niezbędne zasoby?
- Czy praktyka pasuje do filozofii i ogólnej struktury organizacji?
- Czy jest to opłacalne?

Nie lekceważ żadnego z tych aspektów!

Dobra praktyka nie spełnia się automatycznie!

Tytuł

Door to Store

Położenie /
Zasięg
geograficzny

Borough of Dacorum ciągu Hertfordshire
(Wielka Brytania)

Partnerzy

Hertfordshire County Council

Streszczenie

Ze względu na niewystarczający transport publiczny i izolację mieszkańców w podeszłym wieku na obszarach wiejskich Dacorum, istnieje potrzeba wsparcia obywateli w dostępie do usług publicznych i prywatnych. Drzwiami do Sklepu jest serwisem zakupów dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością fizyczną lub niepełnosprawnością sensoryczną, którzy mają trudności w korzystaniu z transportu publicznego, udając się na zakupy. Wykorzystanie przystępnego minibusu posłuży ludziom do transportu ze swoich domów do lokalnego supermarketu. Wolontariusze będą wspierać osoby w zakupach i pakowaniu towarów. Usługa umożliwi osobom pozostanie niezależnymi w ich własnych domach, stwarza także szanse na wycieczkę, poznanie nowych przyjaciół, a nawet drinka lub przekąskę w kawiarni supermarketu. Informacje na temat zdrowego odżywiania i proponowane przepisy na gotowanie dla jednej osoby są

	<p>również przewidziane. Koszt to £4 za osobę za podróż i powrót.</p>
<p><i>Grupa docelowa</i></p>	<p>Starsi mieszkańcy i osoby z niepełnosprawnością fizyczną lub niepełnosprawnością sensoryczną.</p>
<p><i>Podejście metodologiczne</i></p>	<p>Początkowe badania potrzeb transportowych zostało przeprowadzone przy użyciu metod wywiadu personalnego, rozmowy telefoniczne i kwestionariusze. Gdy zidentyfikowano potencjał potrzeby w danej miejscowości, realizowano bardziej szczegółowe badania, kontaktując się z grupami społecznymi i osobami indywidualnymi prosząc o pomoc w projektowaniu takiej usługi.</p> <p>Serwis został zaprojektowany w oparciu powyższe konsultacje, aby spełnić potrzeby i wymagania użytkownika pod względem dnia tygodnia, pory dnia i otwarcia supermarketu. Pilotowy serwis był następnie wdrażany i oceniany po 6 miesiącach działania.</p>
<p><i>Wpływ i innowacje</i></p>	<p>Usługa transportowa wspólnoty jest uznawana za linię życia przez użytkowników. Bez niej wiele osób nadal odczuwałoby odizolowanie i brak kontaktu z miejscami usług publicznych. Wskutek usługi, ludzie mogą pozostać niezależni w swoich domach przez dłuższy okres czasu, ich stan zdrowia i</p>

samopoczucie umysłowe uległy poprawie dzięki wzrostowi interakcji społecznej. Ponadto istnieje pozytywny wpływ na wolontariuszy, którzy dostarczają usługi, zarówno dlatego, że w rzeczywistości sami są seniorami i dlatego, że mają więcej czasu dla siebie. Poprzez wolontariat, osoby te pozostają aktywne fizycznie i zdrowe biorąc czynny udział w ich społeczności.

Wyciągnięte wnioski

Projekt serwisu ma być dostosowany do potrzeb użytkowników. Dlatego należy poświęcić czas i energię w początkowej fazie badań. Im więcej zaangażowania zainteresowanych stron tym lepsza konstrukcja projektu.

Istotna jest, wystarczająca ilość wolontariuszy do prowadzenia minibusów i pomocy użytkownikom w zakupach i pakowaniu.

Usługa musi być publikowana i promowana na bieżąco za pośrednictwem różnych kanałów, w miejscowych publikacjach, budynkach użyteczności publicznej, i ustnie.

Strona internetowa oraz osoba udzielająca dalszych informacji

Deborah Fogden

www.communityactiondacorum.org.uk

Tytuł	ASLECT – Active Seniors Learn, Educate, Communicate and Transmit
Położenie / Zasięg geograficzny	6 krajów europejskich: Rumunia, Bułgaria, Włochy, Turcja, Niemcy, Austria.
Partnerzy	Centrum Kształcenia Zawodowego (Rumunia); Integra Association (Bułgaria); Amities Srl (Włochy); Eđitimve GENCLIK Çalışmaları Enstitüsü Derneđi (Turcja); ISIS - InstitutfürSozial-eInfrastrukturGbR (Niemcy); INMAD - Internationales Institut für Diversity (Austria).
Streszczenie	<p>W czasach globalizacji i zmian demograficznych, należy skupić się na specjalnych umiejętnościach seniorów. Na podstawie wiedzy zdobytej w innych projektach europejskich, ASLECT ma na celu stworzenie warunków, które powinny sprzyjać kompleksowej integracji życia kulturalnego i społecznego, a także wspomagać aktywność seniorów w systemie edukacyjnym. Organizacje kulturalne i edukacyjne, muszą być w szczególności przeszkolenie w zakresie angażowania seniorów.</p> <p>Według ASLECT, seniorzy są zarówno źródłem jak i beneficjentami wiedzy, podczas gdy organizacje kulturalne muszą wzmacniać swoje zdolności, aby traktować ich jako takich, poprzez wspieranie i promowanie</p>

ich integracji jako aktywnych obywateli w społecznościach lokalnych.

ASLECT zidentyfikował 15 przykładów dobrych praktyk w zakresie zaangażowania Seniorów w edukację i życie kulturalne, produkując materiały szkoleniowe mające na celu pomoc pracownikom sektora kultury do pracy z seniorami, do opracowania programów edukacyjnych z nimi i dla nich.

Grupy docelowe

Osoby Starsze i organizacje zajmujące się ich strukturą (publiczne i prywatne); specjaliści organizacji kulturalnych i edukacyjnych; naukowcy i decydenci z dziedziny edukacji, kultury i usług socjalnych.

Podjęcie metodologiczne

Projekt skupia się na waloryzacji i wykorzystaniu dotychczasowych wyników współpracy europejskiej. Konsorcjum szukało rozwiązań, które dotyczą seniorów jako tradycyjnych stażystów, doceniając ich doświadczenie, umiejętności i kompetencje, poprzez aktywne zaangażowanie, nadając im rolę trenera / eksperta.

Materiały i doświadczenia edukacyjne, zgromadzone poprzez analizę dobrych praktyk, były wykorzystywane do szkolenia specjalistów i seniorów kulturalnych i edukacyjnych od ponad 50 lat i zostały

*Wpływ i
innowacje*

*Wyciągnięte
wnioski*

*Podobne strony
internetowe
oraz osoba
udzielająca
dalszych
informacji*

uwzględnione przy formułowaniu zaleceń dla decydentów w dziedzinie kultury, edukacji i usług społecznych.

Publikacje projektu dostarczają praktycznych pomysłów na rozwijanie działalności związanej z angażowaniem seniorów, w celu zapewnienia transferu wiedzy i umiejętności, aby stworzyć odpowiednie środowisko nauki i możliwości dla seniorów, aby dzielili się swoją wiedzą i doświadczeniem z młodszymi pokoleniami.

Seniorzy są zarówno doskonałymi uczniami i nauczycielami. Musimy stworzyć możliwości lepszego uczestnictwa seniorów w dziedzinie edukacji i kultury.

Publikacja "W kierunku lepszego uczestnictwa seniorów w edukacji i kulturze"

www.aslect.eu

Tytuł

SECOT - "Senior Volunteer Business Assessment"

Położenie /
Zasięg
geograficzny

Barcelona (Hiszpania)

Partnerzy

Departament Pracy autonomicznego rządu Katalonii.

Streszczenie

SECOT jest stowarzyszeniem non-profit użyteczności publicznej od 1995 roku, której członkostwie są emerytami, wstępnie emerytowani lub czynni wykwalifikowani specjaliści, którzy bezinteresownie oferują swoje doświadczenie i wiedzę z zakresu zarządzania dla młodych specjalistów.

SECOT oferuje byłym specjalistom i menedżerom możliwość dalszego bycia aktywnymi, poprzez rozwój Wolontariatu i Doradztwabiznesu, doprowadził do wykonania zadania zgodnie z kodeksem etycznym i ochroną danych.

Jest to jednocześnie odpowiedzią na potrzeby nowych przedsiębiorców, którzy chcą skorzystać z doświadczonych pracowników, ale nie mają ekonomicznych zasobów do oceny lub doradztwa świadczonych przez wyspecjalizowane firmy. W Katalonii jest ponad 250 zaangażowanych

Grupy docelowe

Wpływ i innowacje

Wyciągnięte wnioski

Podobne strony internetowe oraz osoba udzielająca dalszych informacji

seniorów. W zależności od przypadku tworzą zespoły robocze, biorąc pod uwagę szczególne potrzeby tych, przyjeżdżających, w taki sposób, że możemy zapewnić wykwalifikowaną ocenę.

Nowi przedsiębiorcy, którzy chcą skorzystać z doświadczonych pracowników, ale nie mają środków ekonomicznych na korzystanie z wyspecjalizowanych firm.

W Katalonii, SECOT w ciągu ponad 20 lat istnienia wykonuje w ciągu roku średnio o ponad 420 oceny i doradztwa wniosków.

Doświadczenie seniorów jest źródłem bogactwa i pomaga im czuć się nadal "użytecznie" dla społeczeństwa, przyczyniając się do walki z poczuciem osamotnienia. Spełnia potrzeby użytkowników poprzez proponowane rozwiązania.

Ramon Brugada Baviera, Adjunt Direcció Comercia

www.secot.cat

Tytuł	"Senior, piedalies!" / "Senior participate!"
Położenie / Zasięg geograficzny	Łotwa
Partnerzy	Stowarzyszenie z Jelgava i łotewskich emerytów "Emerytów Federacji". Projekt jest finansowany przez Europejski Fundusz Społeczny.
Streszczenie	<p>Celem projektu było uzyskanie przez stowarzyszenia udziału w procesach decyzyjnych oraz wzmocnienie narodowego i regionalnego udziału emerytów aktywnych w zakresie współpracy i zdolności zgodnie z zasadami o uczestnictwie obywateli UE.</p> <p>Główne działania to seminaria dotyczące jakości życia emerytów na Łotwie, ochrony socjalnej i zdrowia oraz pomocy społecznej, szkolenia "Ja i umiejętności komunikacyjne do jakościowego uczestnictwa w procesie podejmowania decyzji", doświadczeniach w wymianie z Parlamentem i Radą Ministrów Łotwy i podróż do Polski. Rezultatem projektu jest podręcznik "Poznaj swoje prawa". Działania i rezultaty projektu zostały przedstawione w 4 regionalnych seminariach w całej Łotwie.</p>
Grupy docelowe	Seniorzy na Łotwie

*Podjęcie
metodologiczne*

Seminaria, szkolenia, wymiany doświadczeń w Polsce i na Łotwie, panele, podręcznik na temat praw seniorów i seminaria upowszechniające w różnych regionach Łotwy.

*Wpływ i
innowacje*

Projekt obejmował szeroki zakres zajęć dla seniorów i opracował pierwszy kompleksowy podręcznik na temat praw seniorów. W trakcie realizacji projektu zostały opracowane, dla osób starszych Inicjatywy Społeczne i Ekonomiczne 2013 – 2017 zastosowane w Parlamencie i Kancelarii Prezydenta, opracowano także Radę Współpracy z Ministerstwem Opieki Społecznej i Ministerstwem Zdrowia.

*Wyciągnięte
wnioski*

Seniorzy mogą być aktywni i podejmować inicjatywy ochrony ich praw na poziomie państwa.

Podręcznik "Poznaj swoje prawa"

*Podobne strony
internetowe
oraz osoba
udzielająca
dalszych
informacji*

www.pensionari.lv

Tytuł

ECIL – The Development of a European Certificate in Intergenerational Learning

Położenie /
Zasięg
geograficzny

Europa

Partnerzy

Beth Johnson Foundation (Wielka Brytania), Uniwersytet Trzeciego Wiek Słoweński (Słowenia), Universidad de Granada (Hiszpania), Encell - Narodowe Centrum kształcenia ustawicznego (Holandia) i pokoleń Association (Bułgaria).

Streszczenie

Pilotowanie metod kształcenia międzypokoleniowego uczenia się przez całe życie opracowanych z wieloma partnerami w całej Europie.

Podstawowy zestaw modułów szkoleniowych składa się z:

- Wprowadzenie do praktyki międzypokoleniowej
- Łącząc Pokolenia
- Początek i Zakończenie: oceny praktyki edukacji międzypokoleniowej

Poprzez ten proces, materiały zostały przetestowane na szerszej płaszczyźnie europejskiej.

Książka skupia się wokół działań edukacyjnych

i obejmuje zadania i ćwiczenia pisemne związane z praktyką zawodową ucznia wykazując poprawę kompetencji i zrozumienia w zakresie realizacji programów kształcenia międzypokoleniowego.

Praca zawiera również książkę on-line, użytkownicy mogą korzystać, sprawdzając swoją wiedzę na temat zasad, w tym przykłady i zasoby referencyjne jako narzędzia do nauki, a także linki do seminariów i wizualnych środków medialnych w celu zapewnienia różnorodnych materiałów edukacyjnych.

Pilotowa strona internetowa posiada skoroszyt on-line, a także zapewnia chat, zarówno grupowej dyskusji i wymiany pomysłów oraz indywidualne dyskusje między opiekunami i ich uczniami. Korepetycje pilotowano w czterech krajach w celu zapewnienia wsparcia on-line oraz do przeglądu zadań związanych z oceną ucznia. Kurs on-line był pilotowany z udziałem minimum 10 użytkowników w każdym z 4 krajów partnerskich. Przetestowano mechanizmy prowadzące a materiały przeredagowano w pakiet nauczania na odległość.

Grupy
docelowe

- organizatorzy kształcenia
- młodzież
- starsi ludzie
- społeczności wolontariatu

Podjęcie metodologiczne

- rodzina
- przypadkowi respondenci
- Interaktywna nauka i badania działania;
- opracowanie programu szkoleniowego i metodyki przeprowadzone w 4 krajach z udziałem interaktywnych pilotów i potencjalnych użytkowników końcowych;
- rekrutacja potencjalnych opiekunów wspierających rozwój kształcenia w dziedzinie nauczania na odległość;
- walidacja materiałów szkoleniowych przez wewnętrzną i zewnętrzną ocenę i stworzenie modyfikowanego zestawu materiałów szkoleniowych do testów on-line.

Wpływ i innowacje

Istnieje coraz większe uznanie konieczności międzypokoleniowego podejścia do kształcenia zawodowego, które zapewnia kompleksowy zestaw umiejętności, postaw i kompetencji w różnych grupach uczniów. Jednakże było do tej pory próby systemowego rozwoju strukturalnego, akredytującego podejście do programów kształcenia przez całe życie, szczególnie w profesjonalnym zastosowaniu tych programów.

Szkolenie jest dostępne w ramach ciągłego rozwoju zawodowego, prowadzącego do organizacji, społeczności i infrastruktury, które umożliwiają ludziom osiągnięcie sukcesu

Wyciągnięte wnioski

ekonomicznego bez względu na ich postępujący proces starzenia się.

- Jak zintegrować naukę międzypokoleniową w procesie uczenia się przez całe życie;
- Jak ważna jest kwalifikacja osób starszych do nowych zadań;
- Jak wspierać uczestnictwo społeczne osób starszych
- Jak im pomóc przygotować się do rozwiązywania nowych problemów, jak starzenie się siły roboczej.

Rezultaty

- Międzypokoleniowe skoroszyty na temat podejścia do uczenia się przez całe życie.
- Zrównoważony obszar wiążący strony internetowe i zasoby ogólnoeuropejskich Bibliotek.

Podobne strony internetowe oraz osoba udzielająca dalszych informacji

Simona Hristova - Manging Director
Association Generations
www.ecileu.eu

Tytuł

ALCE - Appetite for Learning comes with Eating

Położenie /
Zasięg
geograficzny

5 krajów europejskich: Włochy, UK, Austria, Francja, Litwa

Partnerzy

CESIE (Włochy), Merseyside Horyzonty Rozszerzenie (UK), Verein Multikulturell (Austria), Elan Interculturel (Francja), Seniorzy Inicjatywa Centrum (Litwa).

Streszczenie

Główne wyzwania ALCE:

- zachęcanie do międzypokoleniowego przekazywania niematerialnego dziedzictwa związanego z żywnością;
- zachęcanie do wymiany kulturalnej lokalnych i migrujących kobiet, które są często dyskryminowane i chcą rozwijać swoje zdolności do gotowania;
- uznanie ich umiejętności i kompetencji poprzez okres uczenia się w oparciu o nieformalne metody edukacji.

Uczestnicy brali udział w warsztacie, wymiany ich wiedzy kulturowej i poprawy ich kompetencji i umiejętności.

Głównym rezultatem projektu jest cook-book ze wszystkimi ich tradycyjnymi recepturami, naturalne lekarstwa i receptury fuzyjne

	<p>(utworzono mieszanie składników z różnych kultur). Ponadto zorganizowano wydarzenia kulturalne związane z żywieniem w każdym mieście partnerskim.</p>
<p><i>Grupy docelowe</i></p>	<p>Pierwsza grupa docelowa została skomponowana z młodych imigrantek 18 do 40 lat i miejscowych kobiet powyżej 60 lat. Obie grupy mają niekorzystną sytuację mieszkaniową i warunki ekonomiczne.</p> <p>Druga grupa docelowa była reprezentowana przez wyszkolonych trenerów grup kobiecych. Trenerzy posiadali umiejętności zawodowe w kontaktach z ludźmi cierpiącymi na dyskryminację.</p>
<p><i>Podejście metodologiczne</i></p>	<p>Podejście zostało oparte na braku formalnego wykształcenia. Działania zostały ulepszone dla edukacji dorosłych i skupiały się głównie na komunikacji międzypokoleniowej i międzykulturowej.</p> <p>Fundamentalne okazało się zaangażowanie lokalnych centrów hostingowych dla migrantów, ponieważ dzięki nim, koordynatorzy projektu mogli kontaktować się z kobietami migrującymi biorącymi udział w warsztatach.</p>
<p><i>Wpływ i innowacje</i></p>	<p>Większość uczestników grupy posiadała umiejętności komunikacyjne i wiedzę kulturową.</p> <p>Innowacyjnym aspektem było połączenie</p>

kobiet nie tylko różnych pokoleń, ale także różnych kultur. Ta kombinacja wzbogacała wymianę w różnych kontekstach.

Kolejnym innowacyjnym aspektem było kształcenie trenerów w celu poprawy ich zdolności w pracy z ludźmi z różnych pokoleń i kultur.

Wyciągnięte wnioski

Biorąc pod uwagę brak wiedzy na temat niematerialnego dziedzictwa wśród nowych pokoleń, ten projekt dał szansę młodym i starszym kobietom, aby lepiej rozumiały swoje własne tradycje i rozwijały zdolności ich przekazywania.

Rezultaty

ALCE książka kucharska

http://www.appetiteforlearning.eu/download/alce_book/alce_book_en.pdf

Aktywne uczenie. Wytyczne Kursu Szkolenia

http://www.appetiteforlearning.eu/download/altc_guidelines_english.pdf

Podobne strony internetowe oraz osoba udzielająca dalszych informacji

Maja Brkusanin - Kierownik projektu

maja.brkusanin@cesie.org

www.appetiteforlearning.eu

Uwagi dodatkowe

Większość europejskich rządów dostrzega starzenie się społeczeństwa jako największy problem najbliższych lat. W szczególności, jako jeden z czynników, które mogą stanowić zagrożenie dla stabilności finansowej gospodarki państw. Rozważa zwiększenie wydatków publicznych potrzebnych do udzielenia pomocy opieki społecznej i służb zdrowia dla rosnącej liczby osób starszych.

Dobre praktyki przedstawione na poprzednich stronach mają na celu zachęcić ludzi, aby postrzegali problem starzenia się społeczeństwa z innego punktu widzenia. Wyzwaniem, ale i kluczem do radzenia sobie z problemem jest zaangażowanie i wykorzystanie tego, co ludzie starsi mogą nadal przekazać społeczeństwu.

Trzy końcowe porady:

Nie trzeba wyważać otwartych drzwi!, najpierw spójrz na to, co zostało już przeprowadzone. Pierwszym krokiem do sukcesu jest wykorzystanie doświadczeń z poprzednich projektów.

Popatrz wokół siebie! Prawdopodobnie, istnieje już nieznan "skarb", który tylko domaga się "wykorzystania".

Praca w podeszłym wieku, a nie dla osób starszych!

Nowa Europa dla Obywateli

2014 – 2020¹⁰

I. Okoliczności

Nowa Europa dla Obywateli 2014-2020 jest wynikiem długiego procesu negocjacji i wymiany między różnymi zainteresowanymi stronami.

Średniookresowa ocena programu Europa dla Obywateli na lata 2007-2013,¹¹ przeprowadzona przez Komisję Europejską w 2010 roku, była pierwszą okazją do refleksji na temat poprzedniego programu. Z jednej strony, należy podkreślić, niewątpliwą wartość dodaną pod względem skali i zakresu działalności uzyskanych przez organizacje wspierane przez program. Z drugiej strony podkreślono braki w zakresie budżetu, wdrażania i upowszechniania wyników.

Tymczasem seria spotkań konsultacyjnych zorganizowana dla włączenia przedstawicieli organizacji społeczeństwa obywatelskiego i innych zainteresowanych w rozwój nowego Programu¹².

“Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady ustawodawczej na lata 2014 – 2020 program “Europa dla Obywateli”” został formalnie pr-

---

¹⁰ Informacje zawarte w tej sekcji jest ważna w momencie pisania (30.11.2013).

¹¹ Pełny raport: http://ec.europa.eu/citizenship/pdf/ecorys_final_report_europe_for_citizens_en.pdf. W maju 2013 r. Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Komunikacji, opublikowała końcowy raport na temat wpływu programu: “Pomiar wpływu programu Europa dla Obywateli” http://ec.europa.eu/citizenship/pdf/final_report_etc_may_2013_eurevalppmi.pdf.

¹² W dniu 20 czerwca 2010 r. Pierwsze spotkanie z zainteresowanymi stronami odbyły się w Brukseli: członkowie grupy regularnych konsultacji organizacji pozarządowych, Krajowy Punkt Kontaktowy obywatelstwa europejskiego (CZP), Rady Gmin i dla europejskich regionów (CEMR) oraz miast partnerskich koordynatorów, i członkowie Komitetu Programowego.

W dniu 27 października 2010 r. Komisja rozpoczęła publiczne konsultacje

zyjęty w grudniu 2011¹³.

Wniosek Komisji stanowił kontynuację Programu 2007 - 2013 w zmodyfikowanej formie.

W rzeczywistości, nowy program «składa się z następujących części:

- a. *"Pamięć i obywatelstwo europejskie"*
- b. *"Democratic engagement and civic participation"*

Dwa kierunki powinny być uzupełnione działaniami horyzontalnymi do analizy, rozpowszechniania i wykorzystania wyników projektu (działania "waloryzacja") » (art. 3, co. 1).

Realizacja Programu podlega na przyjęciu rocznych programów prac przez Komisję, podczas gdy rola Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego Agencji Wykonawczej ds. Kultury (EACEA) jako główny organ zarządzający potwierdza (art. 8).

Wreszcie zaproponowany budżet globalny był 229 mln euro¹⁴.

Rada UE w zasadzie zgadza się na propozycje Komisji¹⁵.

Wreszcie, rola Parlamentu UE ograniczała się do wyboru, zaakceptowania lub odrzucenia, ale nie zmiany stanowiska Rady (procedura zgody)¹⁶.

.....
online na temat przyszłości programu, otwarte do dnia 5 stycznia 2011 roku.

W dniu 21 czerwca 2011 r. Drugie spotkanie konsultacje odbyło się w Brukseli ze 100 uczestnikami. Zobacz http://ec.europa.eu/citizenship/pdf/doc1301_en.pdf.

¹³ COM(2011) 884. Oficjalny dokument <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011PC0884:EN:NOT>

¹⁴ Łączna kwota budżetu była krytykowana, jak i jej podział pomiędzy różnymi elementami, który wydawał się niezrównoważony. Więcej na temat proponowanego podziału budżetu, znajduje się w raporcie Parlamentu Europejskiego, Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Wewnętrznej «Europa dla Obywateli (2014-2020)», pp.20-21, http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2012/495822/IPOL-CULT_NT%282012%29495822_EN.pdf.

II. Struktura nowego programu

W dniu 31 października 2013 r., Komisja przyjęła program prac, w tym decyzji w sprawie finansowania, w celu realizacji przyszłego programu Europa dla obywateli na lata 2014-2020 w 2014¹⁷.

Program służy realizacji celów ogólnych i szczegółowych.

Program ogólny ma na celu:

- przyczynia się do zrozumienia przez obywateli Unii, jej historii i różnorodności;
- promowanie obywatelstwa europejskiego i poprawy warunków dla obywatelskiego i demokratycznego uczestnictwa na poziomie Unii.

Program szczegółowy ma na celu:

- podnoszenie świadomości i pamięci, wspólnej historii i wartości oraz celu Unii, którym jest wspieranie pokoju, jej wartości i dobrobytu jej obywateli poprzez stymulowanie debaty, refleksji i rozwoju sieci;
- zachęcanie do demokratycznego i obywatelskiego uczestnictwa obywateli na szczeblu Unii poprzez budowanie wiedzy obywateli na temat procesu polityki Unii i promowanie możliwości społecznego zaangażowania i międzykulturowego wolontariatu na szczeblu Unii.

Program przewiduje zarówno działania i granty operacyjne¹⁸. Dla celów tej publikacji, tylko dotacje na działania będą analizowane.

¹⁵ Zobacz (9095/1/12) 4 May 2012, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/12/st09/st09095-re01.en12.pdf>.

¹⁶ Artykuł 352 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej został uznany jedyną podstawą prawną proponowanego rozporządzenia nowego programu Europa dla Obywateli.

¹⁷ DECYZJA WYKONAWCZA KOMISJI z 31.10.2013 w sprawie przyjęcia programu prac 2014 i finansowania realizacji programu Europa dla Obywateli C (2013) 7160 wersja ostateczna. Jednakże «program prac podlega ostatecznemu przyjęciu rozporządzenia ustanawiającego Program Europa dla Obywateli (2014-2020) przez władzę ustawodawczą bez istotnych modyfikacji, pozytywnej opinii lub braku sprzeciwu przez komitet ustanowiony

Aby kwalifikować się do dotacji na działania, organizacja wnioskodawcy i partnerzy muszą:

- być zarówno instytucjami publicznymi i organizacjami non-profit, posiadającymi osobowość prawną;
- siedzibę w kraju uczestniczącym;
- Ich misja, jak określono w statucie organizacji, musi być spójna z celami programu Europa dla Obywateli, kierunki i działania, w ramach którego wniosek został przedłożony.

---

w rozporządzeniu ustanawiającym program Europa dla Obywateli (2014-2020), a także dostępności środków przewidzianych w projekcie budżetu na 2014 r. po przyjęciu budżetu na rok 2014 przez władzę budżetową lub przewidziane w systemie dwunastu części środków tymczasowych» (art. 2). Dokument jest dostępny na http://ec.europa.eu/dgs/communication/pdf/c-2013-7160-work-programme-for-2014-europe-for-citizens_en.pdf.

¹⁸ Dotacja projektu zapewnia wsparcie finansowe na pokrycie części kosztów bieżących, które umożliwiają organizmowi niezależne istnienie.

Program jest realizowany przez 2 pasma:

Część 1 - pamięć europejska

Cele

Wspiera działania, które prowokują refleksje na temat europejskiej różnorodności kulturowej i wspólnych wartości, w najszerszym tego słowa znaczeniu poprzez finansowanie projektów odzwierciedlających przyczyny powstawania totalitarnych reżimów w historii nowożytnej Europy (w szczególności, ale nie wyłącznie, nazizmu, które doprowadziły do Holocaustu, faszyzmu, stalinizmu i totalitaryzmu komunistycznego), dla upamiętnienia ofiar zbrodni.

Obejmuje on także działania dotyczące innych momentów i punktów odniesienia w najnowszej historii Europy.

To daje pierwszeństwo do działań, które zachęcają do tolerancji, wzajemnego zrozumienia, dialogu międzykulturowego i pojednania jako środek oderwania się od przeszłości i budowania przyszłości, w szczególności adresowane do młodego pokolenia.

Priorytety 2014

- 100 rocznica początku I wojny światowej
- 25 rocznica upadku muru berlińskiego
- 10 lat rozszerzenia Unii Europejskiej o kraje Europy Środkowej i Wschodniej.

Organizacje kwalifikujące się	Lokalne / regionalne władze publiczne lub organizacje non-profit, w tym organizacje społeczeństwa obywatelskiego, związków rodzinnych i kulturalnych, młodzieży, organizacji edukacyjnych i badawczych, stowarzyszenia miast partnerskich.
Liczba zaangażowanych organizacji	Projekt musi obejmować organizacje z co najmniej jednym państwem członkowskim, ale preferowane są projekty ponadnarodowe.
Maksymalna kwota dotacji	€ 100.000
Maksymalny procent dofinansowania	70%
Maksymalny czas trwania	18 miesięcy na projekt
Dodatkowe informacje odnoszące się do 2014	Orientacyjny budżet: € 4.255.000 Przewidywana liczba dotacji na działania: 56

Punkt 2 – Demokratyczne zaangażowanie i udział cywilny

Cele

Wspiera działania, które obejmują udział obywateli w najszerszym tego słowa znaczeniu, ze szczególnym naciskiem na działania bezpośrednio związane z politykami Unii, w celu uczestnictwa w procesie kształtowania polityki Unii w dziedzinach związanych z celami programu.

Obejmuje ona również projekty i inicjatywy rozwijające możliwości wzajemnego zrozumienia, edukacji międzykulturowej, solidarności, społecznego zaangażowania i wolontariatu na szczeblu Unii.

Priorytety 2014

Wybory do Parlamentu Europejskiego i uczestnictwa obywateli w życiu demokratycznym Unii.

Aspekt ten przewiduje trzy różne rodzaje działań

1. UMOWY BLIŹNIACZE MIAST

Wspiera projekty skupiających obywateli z miast partnerskich w celu wspierania uczestnictwa obywateli w procesie kształtowania polityki Unii i rozwijania możliwości społecznego zaangażowania i wolontariatu na szczeblu Unii.

Organizacje kwalifikujące

Miejscowości / gminy lub ich komitety bliźniaczych lub innych organizacji non-profit reprezentujące władze lokalne.

Liczba zaangażowanych organizacji

Gminy z co najmniej 2 krajów kwalifikowanych, z których co najmniej jedno jest państwem członkowskim UE.

Maksymalna kwota dotacji

25.000 € na projekt

Maksymalny procent dofinansowania

50%

Maksymalny czas trwania

21 dni na jeden projekt

2. SIECI MIAST

Wspomaga poprawę i wzmocnienie istniejących sieci miast partnerskich, aby stymulować ich współpracę i wymianę dobrych praktyk.

Organizacje kwalifikujące

Miejscowości / gminy lub ich komitety ds. partnerstwa lub sieci, inne poziomy władz lokalnych / regionalnych, federacji / stowarzyszeń władz lokalnych i organizacji non-profit, reprezentujących władze lokalne, z drugiej strony organizacją zaangażowaną w projekt może być również non-profit, organizacja społeczeństwa obywatelskiego.

Liczba zaangażowanych organizacji

Miasta z co najmniej 4 krajów kwalifikowanych, z których co najmniej jednym państwem członkowskim UE.

Maksymalna kwota dotacji

€ 150.000

Maksymalny
procent dofi-
nansowania

70%

Maksymalny
czas trwania

24 miesiące na projekt

3. PROJEKTY SPOŁECZEŃST- WA OBYWA- TELSKIEGO

Wspiera projekty promowane przez ponadnarodowe partnerstwa i sieci adresowane bezpośrednio do obywateli. Projekty te mają umożliwić obywatelom o zróżnicowanych poglądach, w działaniach bezpośrednio związanych z politykami Unii, z myślą, aby dać im szansę na konkretny udział w procesie kształtowania polityki Unii w dziedzinach związanych z celami programu.

Organizacje
kwalifikujące

Organizacje non-profit, w tym organizacje społeczeństwa obywatelskiego, instytucje edukacyjne, kulturalne i naukowe. Innymi organizacjami uczestniczącymi w projekcie mogą być także władze lokalne / regionalne publiczne.

Liczba zaan-
gażowanych
organizacji

Organizacje, z co najmniej 3 kwalifikujących się krajów, z których co najmniej jedno jest państwem członkowskim UE.

Maksymalna
kwota dotacji

€ 150.000

Maksymalny
procent dofi-
nansowania

70%

*Maksymalny
czas trwania*

18 miesięcy na projekt

*Dodatkowe
informacje
odnoszące się
do 2014*

Orientacyjny budżet: € 15.445.000
Przewidywana liczba dotacji na działania:
373 projekty miast partnerskich sieci około
89 miast, około 34 projekty społeczeństwa
obywatelskiego.

III. Kryteria nagradzania dla wszystkich dotacji

Spójność z celami Programu

30%

- **Spójność** z celem przedłożonego projektu w odniesieniu do celów programu Europa dla Obywateli, nić i środek.
- Proponowane działania i oczekiwane rezultaty powinny **przyczynić** się do osiągnięcia celów programu Europa dla Obywateli, nić i środek.
- **Tematycznie** muszą być zgodne z celami programu Europa dla Obywateli, nici i środka a najlepiej biorąc pod uwagę roczne priorytety.

Jakość programu Plan działań / prac projektu

35%

- Działania muszą być **dostosowane** do potrzeb i osiągnięć celów projektu.
- **Spójność**: korespondencja między różnymi celami proponowanych działań i adaptacji proponowanych nakładów i środków do realizacji celów.
- **Skuteczność**: Efekty powinny być uzyskane przy rozsądnych kosztach.
- Projekty muszą przedstawić jasno opracowany **wymiar**

euuropejski.

→ Priorytet będą miały projekty, w tym różnego **rodzaju organizacje** (władze lokalne, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, instytucje badawczych, itp.) lub rozwijających różne rodzaje działań (badania, edukacji nieformalnej, publicznych debat, wystaw, itp.) lub z udziałem obywateli pochodzących z różnych grup docelowych.

→ Priorytet będą miały projekty z wykorzystaniem nowych metod pracy lub proponujące **innowacyjne** działania.

Rozpowszechnianie

15%

→ Każdy projekt wspierany przez program Europa dla Obywateli musi podejmować wysiłki dla zapewnienia **wykorzystania** i rozpowszechniania jego wyników.

→ Proponowany program prac musi stworzyć **efekt powielania** wśród szerszej publiczności, niż bezpośrednio uczestniczące w działaniach.

→ Realistyczny i praktyczny plany upowszechniania powinny być wdrożone w celu umożliwienia **skutecznego transferu** i **wymiany wyników** przewidzianych w ramach projektu.

Wpływ i zaangażowanie obywateli

20%

→ Liczba organizacji, uczestników i krajów uczestniczących powinny być wystarczająco duże, **aby zapewnić prawdziwy europejski zasięg** proponowanego projektu.

→ Zagrożenie: Pierwszeństwo będą miały dotacje na projekty o **dużym wpływie, niezależnie od ich** wielkość, w szczególności tych, które są bezpośrednio powiązane z politykami Unii, w celu uczestniczenia w kształtowaniu agendy polityki Unii.

→ Zrównoważony rozwój: Proponowane projekty powinny mieć na celu osiągnięcie efektów w **Średnim lub długim okresie**.

→ Proponowane działania powinny dać uczestnikom możliwość **aktywnego zaangażowania** się w projekt w kwestii proponowanej.

→ Należy dążyć do równowagi **między** obywatelami, którzy są już aktywni w ramach organizacji / instytucji i obywateli, którzy nie są jeszcze zaangażowani.

→ Priorytetowo traktowane będą projekty, w których uczestniczą obywatele z grup niedostatecznie **reprezentowanych** lub z mniejszymi szansami.

Wreszcie **równowaga geograficzna** będzie brana pod uwagę w procesie wyboru.

Wskazówki i porady dla przyszłych wnioskodawcy UE¹⁹

Napisanie dobrego projektu wydaje się często łatwe do zrobienia. Jednak nie jest to wystarczające, aby mieć doskonały pomysł, ale kluczową kwestią jest, aby dopasować i dostosować pomysł do celów, priorytetów i działań dozwolonych w ramach programu, które chcesz zastosować.

W związku z tym, chcielibyśmy przypomnieć Państwu kilka przydatnych wskazówek dla opracowania dobrego projektu.

- 1. Jednoznacznie określać sytuację** w której chcesz starać się o dotacje, dla swojego projektu, sprawdzając, czy pomysł odpowiada na rzeczywiste potrzeby grupy docelowej dla, której chcesz pracować.
- 2. Określenie unijnego programu**, którego cele i priorytety są zgodne z tymi, które chcesz osiągnąć w projekcie²⁰.
- 3. Czytać starannie wytyczne zarówno dla wybranego programu UE jak i zaproszenia do składania wniosków.** Prawdopodobnie trzeba będzie dostosować pomysł do "wniosków". Jest to ważny krok: spójność treści projektu z celami zaproszenia do składania wniosków jest zawsze pierwszym elementem ocenianym przez ekspertów.
- 4. Sprawdź kryteria kwalifikowalności.** Kryteria te to zestaw cech, które

---

¹⁹ Ta sekcja ma tylko dać kilka krótkich porad, nie twierdząc, że są dokładne. Na dokładny opis podejścia do zarządzania projektami dla nie doświadczonych uczestników, sugerujemy, aby zapoznać się «do-it-yourself Europę. Praktyczny przewodnik do budowy i zarządzania projektem», http://www.project-sole.eu/media/sole_guide_en_web.pdf, SOLE część projektu (Europe for Citizen – Action 1 – Measure 2.2), pp. 25-60.

²⁰ Komisja UE dostarcza, bezpośrednie wsparcie finansowe w formie dotacji na wsparcie projektów, które przyczyniają się do realizacji unijnego programu lub polityki. Zainteresowane strony mogą ubiegać się

wnioskodawcy i partnerzy (jeśli dotyczy) muszą osiągnąć w realizacji projektu²¹.

5. Sprawdź kryteria oceny projektu: będziesz mieć jasny obraz tego, jak poszczególne elementy projektu są oceniane przez ekspertów.

6. Poświęć czas na rozwinięcie dobrej współpracy. Dobrzy partnerzy to "najlepsi przyjaciele", aby dobrze opracować i prowadzić projekt!

7. Nie zapomnij wypełnić wszystkich kroków proceduralnych w procesie składania ofert: dołączyć wszystkie wymagane dokumenty, podpisy i pieczęcie (w zależności od przypadku). Znajdziesz tu wszystkie informacje w ramach określonej części.

8. Pamiętaj o terminie! Różnych programów, w tym Europa dla Obywateli, mają zastosowanie e - formularze. Oznacza to, że składanie odbywa się on-line. W tym przypadku, jest często wyznaczony termin czasu (np. 12.00 CET). Zaczynij przesyłanie aplikacji z góry: to zajmie czas. Tak, jest lepiej, aby uniknąć składania w ostatniej chwili!

Ponadto, jeśli masz zamiar przedstawić propozycję projektu w ramach jednego z programów Kreatywna Europa, Erasmus+, Europa dla Obywateli, wolontariuszy pomocy UE, w których jest wymagane, aby zarejestrować swoją organizację w **portal uczestnika**²².

To jest punktem wejścia dla administracji elektronicznej do wyżej wymienionych programów finansowanych ze środków UE.

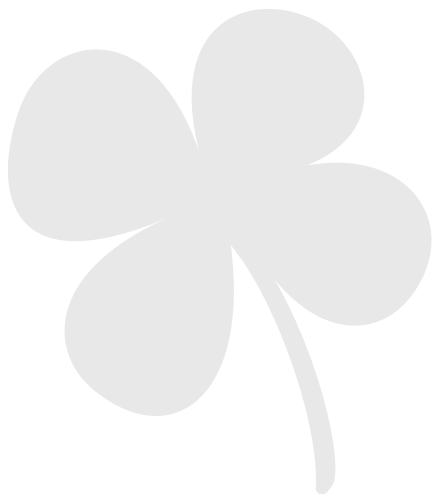
.....
odpowiadając na zaproszenia do składania wniosków. Na stronie internetowej Komisji UE http://ec.europa.eu/index_en.htm, w sekcji «Dotacje» można znaleźć listę sektorów zaangażowanych w działania na szczeblu UE. Można wybrać jeden, który cię interesuje i znaleźć przekierowanie do strony internetowej związanej z odpowiednim programem (-ami) finansowania.

²¹ Examples of eligibility criteria are the legal status of the partner or the minimum number of partners being involved in the project. See the information sheet about Europe for Citizens programme in the previous section.

²² <http://ec.europa.eu/education/participants/portal/desktop/en/home.html>

Twój projekt jest gotowy do
złożenia!
Nadszedł czas, aby zacisnąć kciuki!

Powodzenia!

Wnioski

Promowanie aktywnego starzenia się "Europy" jest jednym z głównych wyzwań w najbliższych latach.

Program Europa dla Obywateli stanowi prawdziwe dobre narzędzie do promowania kolejnych spotkań między obywatelami i organizacjami w celu porównania informacji na temat tych zagadnień i do pracy na rzecz wzmocnienia europejskiego poczucia obywatelstwa.

Mamy nadzieję, że ta broszura oferuje pomysły i wskazówki do rozwiązania problemu starzenia się społeczeństwa poprzez promowanie integracji osób starszych w społeczeństwie i dialogu międzypokoleniowego, poprzez projekty współpracy UE. Mamy nadzieję, że nowe projekty spełnią ponadnarodowe zaangażowane w promowanie Europy przyjaznej ludziom starszym.

Wreszcie, mając na uwadze jedną z najważniejszych rzeczy jaką nauczyłem się w trakcie realizacji projektu Re-Play - znaczenie dzielenia się wiedzą - zapraszamy do dzielenia się tą publikacją, jak to tylko możliwe!

Dzięki!

Webliography

Strona internetowa Unii Europejskiej:

<http://europa.eu>

Strona internetowa Komisji Europejskiej:

<http://ec.europa.eu>

Strona internetowa Komisji Europejskiej > Dyrekcja Generalna ds. Zdrowia i Konsumentów

http://ec.europa.eu/health/ageing/policy/index_en.htm

Strona internetowa Komisji Europejskiej > Obywatelstwo

<http://ec.europa.eu/citizenship>

Edukacja, Agencja Wykonawcza ds. Kultury i Sektora Audiowizualnego strona

http://eacea.ec.europa.eu/index_en.php

Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury strona

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_en.htm

Strona internetowa Parlamentu Europejskiego:

<http://www.europarl.europa.eu>

Unia Europejska strona prawa:

<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>

Publiczny rejestr dokumentów Rady

<http://register.consilium.europa.eu>

Księgarnia Unii Europejskiej

<https://bookshop.europa.eu/en/home>

Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej 2012

<http://europa.eu/ey2012>

AGE Platform Europe

<http://www.age-platform.eu>

Europejski Rok Obywateli 2013

<http://europa.eu/citizens-2013>

Program Europa dla Obywateli

<http://eacea.ec.europa.eu/citizenship>

Sieć społeczna dla lokalnego upodmiotowienia (podeszwa) projektu - Europa dla Obywateli - 1.2.2

<http://www.project-sole.eu>

Partnerstwo

CESIE (organizacja koordynująca)

cesie
the world is only one creature

CESIE - Europejskie Centrum Badań i Inicjatyw – jest europejską organizacją pozarządową typu non-profit.

Została założona w 2001 roku zainspirowana życiem i twórczością czołowego włoskiego socjologa Danilo Dolci (1924/97). Organizacja działa na rzecz promocji rozwoju kulturalnego, edukacyjnego, naukowego i gospodarczego, zarówno na poziomie lokalnym jak i międzynarodowym poprzez zatrudnienie innowacyjnych narzędzi i metodologii, w tym podejścia opracowanego przez wzajemną wymianę Danilo Dolci i kreatywnych narzędzi myślenia.

www.cesie.org

cesie@cesie.org

Intelektualet e Rinj Shprese – IRSH

"IRSH" Stowarzyszenie zostało założone przez grupę studentów i profesorów w kwietniu 1994 roku i licencjonowane przez Ministerstwo Kultury albańskiej Młodzieży i Sportu w czerwcu 1994 roku. "IRSH" działa na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w Albanii i jest organizacją pozarządową z 200 członkami, którzy są głównie wolontariuszami. IRSH działa na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i promowania pokoju i stabilności na Bałkanach. IRSH założono w 2000 roku jako Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w Albanii.

www.facebook.com/pages/Intelektualet-e-rinj-Shprese-IRSH/126399437442931

irsh_director@yahoo.com

European Association of Geographers – EUROGEO

EUROGEO jest to europejskie społeczeństwo naukowe i edukacyjne, która powstało w 1979 r. z udziałem Komisji Europejskiej. Sieci stowarzyszeniowe geografów ze wszystkich sektorów gospodarczych i akademickich i organizacji. EUROGEO ma członków indywidualnych i organizacyjnych z 26 krajów europejskich. EUROGEO ma status organizacji pozarządowych w Radzie Europy od 1983 roku. Stowarzyszenie ma głównie na celu promowanie edukacji i szkoleń w zakresie geografii z perspektywy europejskiej.

www.eurogeography.eu

eurogeomail@yahoo.co.uk

LEducational

LEducational jest organizacją non-profit, położona w Limassol, Cypr. Centrum skupia się na rozwoju i wspieraniu wzajemnego zrozumienia wśród młodych ludzi z różnych krajów, promowaniu młodych ludzi jako aktywnych obywateli i obywateli europejskich, a także przyczynianie się do rozwoju działań młodzieżowych.

Dodatkowo Centrum oferuje programy edukacyjne dla pracowników, bezrobotnych, młodych absolwentów szkół technicznych i zapewnia specjalistyczną edukację i szkolenia dla pracowników małych i średnich przedsiębiorstw.

www.lceducational.com

fiorentina@lceducational.com

Association of Local Democracy Agencies – ALDA

Stowarzyszenie Agencji Demokracji Lokalnej jest organizacją pozarządową zajmującą się promocją dobrego zarządzania i uczestnictwa obywateli na szczeblu lokalnym. ALDA działa w Europie (27 państw członkowskich) w celu promowania udziału obywateli w polityce publicznej i europejskiej. W ramach wspierania dobrego zarządzania i uczestnictwa obywateli na szczeblu lokalnym, ALDA koncentruje się na różnych tematach, takich jak integracja europejska, inicjatywy obywatelskie, zaangażowanie młodzieży, prawa człowieka, imigracja, dawanie równych szans, zrównoważonego rozwoju gospodarczego i wolontariatu. ALDA jest organizacją skupiającą ponad 150 członków (w tym władz lokalnych, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń młodzieżowych), pochodzących z ponad 30 krajów.

www.alda-europe.eu

antonella.valmorbida@aldaintranet.org

Youth Alliance Tetovo – YAT

Youth Alliance Tetovo jest non-profit, pozarządową i bezpartyjną organizacją, położoną w miejscowości Tetovo, centrum północno-zachodniej Macedonii. Organizacja powstała w 1998 roku, mając na celu rozwój demokratyczny oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego, wzmocnienia zaufania między ludźmi należącymi do różnych grup etnicznych, promowania aktywnego obywatelstwa i wartości europejskich w interesie publicznym społeczności Macedonii. Ponadto, jest dedykowana do utworzenia spójnego, pięknego, dynamicznego i interaktywnego środowiska dla społeczności lokalnej w obszarze kultury, rozrywki, sportu, ekologii i działań edukacyjnych.

www.mladinskaalijansa.org

nzaharieski@yahoo.com / kocsislaszlo1@yahoo.com

Pozitiva Doma / Positive Mind

Pozitīvā Doma

Pozytywny umysł jest organizacją non -profit, założoną w marcu 2007 roku. Celem organizacji jest promowanie wzajemnego zrozumienia i tolerancji wobec osób i grup społeczeństwa w różnym wieku, kulturalnym, religijnym, narodowym, rasowym, pochodzenia społecznego i ekonomicznego i warunków zdrowotnych.

Pozytywny umysł realizuje i uczestniczy w różnych projektach lokalnych i międzynarodowych. Nasze działania są otwarte na nowe doświadczenia i możliwości. "Pozytywny umysł" jest dla pozytywnych zmian i równych szans dla wszystkich obywateli. Pozytywny umysł jest jednym ze Stowarzyszeń Organizacji Porządowych w Tukums. Współpracujemy z innymi organizacjami członkowskimi, które mają różne profile.

www.pozitivadoma.lv

pozitivadoma@pozitivadoma.lv

Związek Stowarzyszeń MULTIKULTURA

Celem Unii jest wspieranie integracji społecznej poprzez inicjowanie i realizację działań edukacyjnych, kulturalnych i artystycznych prezentujących wielokulturowość Krakowa, Polski i Europy. Multikultura promuje równość szans kształcenia i zatrudnienia i zwalcza marginalizację grup społecznych (młodzieży, i seniorów) poprzez prezentację ich kultury w mediach.

www.multikultura.manifo.com

multikultura@wp.pl

Asociația absolvenților și profesorilor Liceului "Emil Racoviță" – ACNER

ACNER jest organizacją pozarządową, która ma na celu promowanie idei, wartości i działania dla zwiększenia CNER (Colegiul National Emil Racovita) uczniowie, nauczyciele i absolwenci mają wysoką renomę w kraju i za granicą. Ułatwia nawiązywanie kontaktów i wzajemnej pomocy między absolwentami, czynnymi i emerytowanymi nauczycielami i uczniami. Organizacja promuje przyjaźń, tolerancję, szacunek dla aktywnego starzenia się i dialogu międzypokoleniowego. Nasze główne działania to warsztaty międzypokoleniowe, które pozwalają 2 - 3 pokoleniom, aby wspólnie tworzyć plany działania w celu rozwiązania konkretnych problemów społeczności szkolnej.

www.ler.ubbcluj.ro

ariana.vacaretu@vimore.com

GABINET D'ESTUDIS SOCIALS – GES

GES Gabinet d'Estudis Socials

W Gabinet d' Estudis Socials (GES) jest spółką z pełną mocą prawną do działania na szczeblu krajowym i europejskim. GES została założona w 1983 roku i jest niezależna od innych instytucji publicznych lub prywatnych. GES koncentruje swoją działalność na obszarach polityki i usług socjalnych oraz migracji, ubóstwa, wykluczenia i Rynku Pracy. GES poświęca także szczególną uwagę ekonomii społecznej. GES rozwija swoją działalność w dziedzinie badań, oceny, szkolenia, promocji niektórych programów i projektów, informacji i publikacji.

www.gabinet.com

joaquim@gabinet.com

Dacorum Council for Voluntary Service

Dacorum CVS jest organizacją non-profit, która zapewnia doradztwo i wsparcie dla innych organizacji pozarządowych obejmujących szereg obszarów, zapewniających rozwinięcie sektora pozarządowego. Dostarczamy praktycznych usług, takich jak wynajem minibusów, magazyn mebli ponownego użycia, powiązania z lokalnymi przedsiębiorstwami i mamy różne możliwości programów szkoleniowych, w zakresie wypoczynku i pracy. Pracujemy z ludźmi w każdym wieku, a w szczególności skupiamy się na tych, znajdujących się w obliczu przeszkód i braku zaufania. Wspieramy ich do poprawy jakości ich życia i zatrudnienia oraz uczestnictwa w inicjatywach związanych z aktywnym obywatelstwem.

www.communityactiondacorum.org.uk

mark@communityactiondacorum.org.uk

Ten projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej.
Projekt lub publikacja odzwierciedlają jedynie stanowisko ich autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną.

Re

CESIE - Centro Studi ed Iniziative Europee, Italy

www.cesie.org

IRSH - Intelektualet e Rinj Shprese, Albania

www.facebook.com/pages/Intelektualet-e-rinj-Shprese-IRSH/126399437442931

EUROGEO - European Association of Geographers, Belgium

www.eurogeography.eu

LCE - LCEducational, Cyprus

www.lceducational.com

ALDA - Association of Local Democracy Agencies, France

www.alda-europe.eu

YAT - Youth Alliance Tetovo, Former Yugoslav Republic of Macedonia

www.mladinskaalijansa.org

Pozitīvā Doma

Pozitiva Doma/ Positive Mind, Latvia

www.pozitivadoma.lv

Zwiazek Stowarzyszen MULTIKULTURA, Poland

www.multikultura.manifo.com

ACNER - Asociatia absolventilor si profesorilor Liceului "Emil Racovit", Romania

www.ler.ubbcluj.ro

GES - GABINET D'ESTUDIS SOCIALS, Spain

www.gabinet.com

Dacorun Council for Voluntary Service, UK

www.communityactiondacorun.org.uk

Partners

QR - Code

 facebook.com/replayreplan
www.replay-project.eu